

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 8. 2022, sen. zn. 3 VSPH 706/2022, ECLI:CZ:VSPH:2022:3.VSPH.706.2022.1

Číslo: 61/2024

Právní věta:

Odměna insolvenčního správce se ve smyslu ustanovení § 2a vyhlášky č. 313/2007 Sb. ve znění pozdějších předpisů ve spojení s § 38 odst. 1 insolvenčního zákona určuje z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek i tehdy, jde-li o více přihlášek téhož věřitele. Právo insolvenčního soudu postupovat u takto určené odměny podle § 38 odst. 3 věty druhé insolvenčního zákona tím není dotčeno.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 23.08.2022

Spisová značka: 3 VSPH 706/2022

Číslo rozhodnutí: 61

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvenční správce, Odměna

Předpisy: § 2a vyhlášky č. 313/2007 Sb.
§ 38 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze změnil v bodu III. výroku usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 24. 3. 2022, tak, že insolvenčnímu správci Mgr. T. P. se přiznává odměna ve výši 16 032,50 Kč včetně částky odpovídající dani z přidané hodnoty.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Praze (dále též jen „soud prvního stupně“ nebo „insolvenční soud“) ve výroku tohoto rozhodnutí označeným usnesením zrušil oddlužení dlužnice M. P. (dále též jen „dlužnice“, bod I. výroku), zastavil insolvenční řízení (bod II. výroku), přiznal insolvenčnímu správci Mgr. T. P. (dále též jen „správce“) odměnu v celkové výši 15 789,19 Kč včetně DPH s tím, že tato částka bude v plné výši uhrazena z majetkové podstaty dlužnice (bod III. výroku), přiznal správci náhradu hotových výdajů v celkové výši 2 359,50 Kč včetně DPH s tím, že tato částka bude v plné výši uhrazena z majetkové podstaty dlužnice (bod IV. výroku), vyslovil, že finanční prostředky deponované na účtu

majetkové podstaty dlužnice budou použity k úhradě odměny a náhrady hotových výdajů správce, k úhradě pohledávky sepisovatele návrhu na povolení oddlužení a zbylou částku rozvrhne správce mezi nezajištěné věřitele dle platného distribučního schématu (bod V. výroku) a zprostil správce funkce (bod VI. výroku).

2. Při svém rozhodování o odměně správce vyšel zejména z toho, že

[1] usnesením ze dne 5. 3. 2021 (A-9) zjistil úpadek dlužnice, povolil jeho řešení oddlužením a ustanovil správce,

[2] usnesením ze dne 14. 7. 2021 (B-9) schválil oddlužení dlužnice plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty,

[3] podáním ze dne 15. 3. 2022 správce vyúčtoval svou odměnu a náhradu hotových výdajů tak, že mu náleží odměna a náhrada hotových výdajů za 13 měsíců od povolení oddlužení (březen 2021 až březen 2022) ve výši 14 157 Kč včetně DPH a odměna za přezkum 14 přihlášek pohledávek ve výši 4 235 Kč. Rovněž nebyla uhrazena odměna sepisovatele návrhu na povolení oddlužení Mgr. J. N. (dále též jen „sepisovatel“) ve výši 4 840 Kč. Na účet majetkové podstaty byla připsána od bývalého zaměstnavatele dlužnice částka 21 067 Kč (deponované srážky ze mzdy) a platba z 8. 3. 2022 ve výši 474 Kč (srážka ze mzdy). Po úhradě pohledávek za majetkovou podstatou zbyde k rozdělení mezi nezajištěné věřitele 6 868 Kč, z nichž odměna správce (za zpeněžení) činí 332,41 Kč. Celková odměna správce tak činí 18 724,41 Kč, z čehož bylo 9 033 Kč uhrazeno a zbývá uhradit 9 691,41 Kč (B-21).

3. Odkázav na § 38 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon - dále též jen „I. Z.“) a na § 3 odst. 2 písm. a), c) a § 2a vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů (dále též jen „Vyhláška“), dospěl soud prvního stupně k závěru, že správci náleží odměna za 13 měsíců oddlužení (od jeho povolení do jeho zrušení) ve výši 13 x 750 Kč + 21 % DPH, celkem tedy 11 797,50 Kč včetně DPH, dále odměna za přezkum přihlášek pohledávek 12 věřitelů ve výši 12 x 250 Kč + 21 % DPH, celkem tedy 3 630 Kč včetně DPH. K závěru, že pro výpočet odměny je rozhodný počet věřitelů, jejichž pohledávky byly přezkoumány (nikoli počet přihlášek), odkázal na množství rozhodnutí senátů 1 VSPH a 4 VSPH Vrchního soudu v Praze. Odměnu z výtěžku zpeněžení (části zaslaných deponací bývalého zaměstnavatele dlužnice určené k rozdělení mezi nezajištěné věřitele) vypočetl jako 4 % z částky 7 473 Kč [21 067 Kč - 8 754 Kč (dlužná odměna a náhrada hotových výdajů správce) - 4 840 Kč (odměna sepisovatele)] + 21 % DPH, tedy 361,69 Kč.

II.

Odvolání a vyjádření k němu

4. Proti bodu III. výroku tohoto usnesení se správce včas odvolal a navrhl, aby jej Vrchní soud v Praze (dále též jen „odvolací soud“) změnil tak, že se schvaluje jeho odměna v celkové výši 16 387,85 Kč. Namítal, že

[1] z textu § 2a Vyhlášky jasně vyplývá, že odměna se počítá z počtu přezkoumaných přihlášek, nikoli z počtu přihlášených věřitelů. Správci vznikají s více přihláškami vyšší náklady bez ohledu na to, zda se jedná o přihlášky téhož či více věřitelů. Správce přezkoumal 14 přihlášek, náleží mu tak odměna za přezkum ve výši 14 x 250 Kč + 21 % DPH, celkem tedy 4 235 Kč,

[2] soud prvního stupně nesprávně určil výši odměny správce z výtěžku zpeněžení. Správce v době podání vyúčtování odměny správce vyčkával, zda dlužnice zašle platbu, a když tak

neučinila, vyplatil prostřednictvím splátkového kalendáře deponovanou částku 474 Kč na dlužnou odměnu a náhradu hotových výdajů. Částka k vydání nezajištěným věřitelům (základ pro výpočet odměny z výtěžku zpeněžení) tak činí 21 067 Kč - 8 885 Kč (dlužná odměna správce po nové úhradě 474 Kč) - 4 840 Kč (odměna sepisovatele), tedy 7 342 Kč. Odměna správce z výtěžku zpeněžení tak činí 4 % z 7 342 Kč + 21 % DPH, celkem tedy 355,35 Kč.

5. Podle § 7 I. Z. nestanoví-li tento zákon jinak, nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.

III. Důvodnost odvolání

6. Odvolací soud přezkoumal usnesení v rozsahu napadeném odvoláním včetně řízení, jež mu předcházelo, podle § 212 a § 212a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též jen „o. s. ř.“), za použití § 7 I. Z. a dospěl k následujícím zjištěním a závěrům.

7. Odvolací soud především zdůrazňuje, že skutková zjištění soudu prvního stupně, zčásti reprodukováná shora, nacházejí oporu v obsahu spisu.

8. Odvolací soud z insolvenčního rejstříku (obsahu spisu) dále ověřil, že

[1] podáním ze dne 2. 2. 2021 sepisovatel uplatnil v insolvenčním řízení nárok na odměnu ve výši 4 840 Kč (A-3)

[2] dle zprávy o přezkumu, seznamu přihlášených pohledávek a přezkumných listů ze dne 31. 5. 2021 správce v řízení přezkoumal celkem 14 přihlášek pohledávek 12 věřitelů (B-7),

[3] napadené usnesení bylo správci doručeno dne 28. 3. 2022 a dlužnici dne 1. 4. 2022 (B-22).

9. Podle § 38 odst. 1 I. Z. insolvenční správce má právo na odměnu a náhradu hotových výdajů. V případě konkursu se výše odměny určí z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek a z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi věřitele. V případě oddlužení činí výše odměny z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek 25 % výše stanovené prováděcím právním předpisem pro odměnu z počtu přezkoumaných přihlášených pohledávek v konkursu. Je-li insolvenční správce plátcem daně z přidané hodnoty, náleží mu k odměně a k náhradě hotových výdajů částka odpovídající této dani, kterou je insolvenční správce povinen z odměny a z náhrady hotových výdajů odvést podle zvláštního právního předpisu. Tímto zvláštním předpisem je Vyhláška.

10. Podle § 2a Vyhlášky pokud je způsobem řešení dlužníkovu úpadku konkurs nebo reorganizace, náleží insolvenčnímu správci dále odměna z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek věřitelů, která činí za každou přezkoumanou přihlášku pohledávky věřitele částku 1 000 Kč, nejvýše však 1 000 000 Kč celkem za přezkoumané přihlášky pohledávek. Za přezkoumanou přihlášku pohledávky věřitele se považuje taková přihláška pohledávky věřitele, kterou insolvenční správce zařadil do seznamu přihlášených pohledávek podle insolvenčního zákona. Pokud je způsobem řešení dlužníkovu úpadku konkurs a nedošlo-li ke zpeněžení, náleží insolvenčnímu správci odměna z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek věřitelů nejméně 45 000 Kč.

11. Podle § 3 odst. 2 písm. a) a c) Vyhlášky pokud je způsobem řešení dlužníkovu úpadku oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, činí odměna insolvenčního správce a) 750 Kč za každý započatý kalendářní měsíc od rozhodnutí o povolení oddlužení do

skončení plnění splátkového kalendáře a c) 4 % z výtěžku zpeněžení dosaženého jinými způsoby určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele, zahrnujícího i částku připadající na odměnu insolvenčního správce.

12. Pokud jde o odměnu správce za průběh oddlužení, nutno zdůraznit, že dle § 3 odst. 2 písm. a) Vyhlášky správci náleží odměna ve výši 750 Kč + DPH za každý měsíc od povolení oddlužení (březen 2021) do skončení plnění splátkového kalendáře (do zrušení oddlužení, březen 2022). Správci tak za 13 měsíců oddlužení náleží odměna ve výši 13 x 750 Kč + 21 % DPH, tedy celkem 11 797,50 Kč včetně DPH.

13. K odměně z přezkoumaných přihlášek pohledávek.

[1] Každou jednotlivou pohledávku, individualizovanou konkrétním důvodem a výší, lze uplatnit samostatnou přihláškou, přičemž, aby tak věřitelé nemuseli (formálně) činit, tedy každý svůj nárok samostatně přihlašovat, umožňuje jim předepsaný formulář přihlášky pohledávek (§ 176 I. Z.) uvést - uplatnit - v rámci jedné formulářové přihlášky všechny své jednotlivé pohledávky na vložených listech a na závěr vyčíslit jejich celkovou výši. To ovšem neznamená, že jsou věřitelé povinni takto postupovat, tj. uplatňují-li vůči dlužníkovi vícero pohledávek, mohou tak činit samostatnými přihláškami.

[2] V poměrech konkursního řízení vedeného podle zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, příslušná prováděcí vyhláška č. 476/1991 Sb. upravovala v § 7 odst. 4 další dílčí odměnu správce konkursní podstaty tak, že ji odvíjela výslovně od „počtu konkursních věřitelů“, totiž částkou 1 000 Kč „za každého přihlášeného konkursního věřitele“, při stanovení její zaručené nejnižší a nejvyšší možné celkové výše. Pro poměry insolvenčního řízení je však tato dílčí odměna insolvenčního správce konstruována výslovně jinak, a to v § 2a Vyhlášky jako odměna „z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek věřitelů“ náležející správci částkou 1 000 Kč „za každou přezkoumanou přihlášku pohledávky věřitele“, jíž se rozumí „přihláška pohledávky věřitele, kterou insolvenční správce zařadil do seznamu přihlášených pohledávek podle insolvenčního zákona“, při stanovení maxima celkové výše této odměny (1 000 000 Kč) za všechny takto přezkoumané přihlášky pohledávek (se zaručenou nejnižší výší této odměny pro případ řešení dlužníkovy úpadku konkursem, jestliže by v něm nenáležela správci žádná odměna dle § 1 Vyhlášky). Tato úprava se pak ve smyslu § 38 odst. 1 věty třetí I. Z. použije i v případě oddlužení, a to jen s tou modifikací, že tehdy odměna „z počtu přihlášených pohledávek“ definovaná (výše uvedeným způsobem) v § 2a Vyhlášky činí z její zde uvedené výše toliko 25 %.

[3] Jakkoli soudy mohou teleologickým výkladem vyplňovat mezery v zákoně (či podzákoném právním předpisu, vyhlášce), nepřísluší jim vykládat ustanovení zákona (či vyhlášky) *contra legem*, tj. v rozporu s tím, co je v příslušném právním předpisu jazykově jednoznačně vyjádřeno, totiž způsobem, který o obsahu dané právní regulace objektivně vzato nemůže vzbuzovat žádnou pochybnost. Takovýto postup by již nebyl výkladem obsahu právního předpisu, ale nepřipustnou normotvorbou.

[4] Dle názoru odvolacího soudu dikce § 2a Vyhlášky (v případě oddlužení ve spojení s § 38 odst. 1 věty třetí I. Z.) neumožňuje jiný výklad, než jaký byl vyjádřen již dříve např. v usnesení ze dne 3. 6. 2020, sen. zn. 3 VSPH 596/2020, ze dne 23. 3. 2021, sen. zn. 3 VSPH 915/2020, a ze dne 7. 12. 2021, sen. zn. 3 VSPH 1046/2021, totiž, že předmětná odměna z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek věřitelů náleží insolvenčnímu správci (v příslušné výši) za každou jednu přezkoumanou přihlášku pohledávky, kterou věřitel v insolvenčním řízení podal a která byla správcem zařazena do seznamu přihlášených pohledávek (§ 189 I. Z.) a podle něj přezkoumána (v případě oddlužení postupem dle § 410 odst. 2 I. Z.), a to bez ohledu

na to, zda případně též věřitel uplatnil svoje pohledávky vícero přihláškami.

[5] Odvolací soud tak nesdílí – i v jeho praxi se vyskytující – odlišný názor, že § 2a Vyhlášky je třeba – navzdory jeho zcela jednoznačné dikci – vyložit tak, že daná odměna se odvíjí nikoli od počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek věřitelů, nýbrž od počtu věřitelů, kteří podali přezkoumané přihlášky pohledávek.

[6] Pokud by existovala povinnost věřitele přihlásit veškeré své pohledávky jednou přihláškou, jak dovozují některá rozhodnutí odvolacího soudu, musely by insolvenční soudy evidovat další přihlášky těchto věřitelů jako „doplnění“ jejich předchozích přihlášek. Takový postup ale není praktikován vzhledem k tomu, že možnost přihlásit pohledávky vícerymi přihláškami není věřiteli zapovězena, a potom rovněž insolvenční správce musí zvláště evidovat, zpracovat a přezkoumat každou novou přihlášku pohledávky, třebas by byla podána věřitelem, který již dříve přihlášku jiných svých pohledávek podal.

[7] Pro účely honorování činnosti insolvenčního správce související s administrací a přezkumem přihlášených pohledávek zákonodárce zvolil (vytyčil) konkrétní paušální kritérium, spočívající v počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek věřitelů. Je zřejmé, že takto vytčené rozhodné kritérium – stejně jako kdyby bylo zákonodárcem zvoleno (což se nestalo) kritérium počtem věřitelů s přezkoumanými přihláškami pohledávek – nezohledňuje při své paušálnosti případné rozdíly v počtu pohledávek přihlášených tou kterou přihláškou (tím kterým věřitelem) či v individuální náročnosti přezkoumání některých přihlášených pohledávek oproti jiným, tedy to, že pro správce může být (bývá) značně rozdílná náročnost jeho přezkumné činnosti ve vztahu k jednotlivým přihláškám pohledávek (věřitelům). Insolvenční soud nicméně vždy má možnost, aby odměnu insolvenčního správce stanovenou podle Vyhlášky za podmínek vymezených v § 38 odst. 3 věty druhé I. Z. moderoval (jejím přiměřeným zvýšením nebo naopak snížením), pokud by shledal, že takto stanovená odměna zjevně neodpovídá rozsahu a náročnosti činnosti insolvenčního správce, za kterou je touto odměnou honorován.

[8] V projednávané věci soud prvního stupně napadeným usnesením přiznal správci celkovou odměnu za přezkoumané přihlášky ve výši 3 630 Kč včetně DPH. Ze správce předložené zprávy o přezkumu, seznamu přihlášených pohledávek a přezkumných listů vyplývá, že do seznamu přihlášených pohledávek zařadil celkem 14 přihlášek pohledávek, které dne 31. 5. 2021 přezkoumal. Jelikož dle § 38 odst. 1 věty třetí I. Z. ve spojení s § 2a Vyhlášky náleží správci odměna ve výši 25 % z částky 1 000 Kč, tedy ve výši 250 Kč (bez DPH), za každou přezkoumanou přihlášku pohledávky, náleží mu tato odměna ve výši 14 x 250 Kč + 21 % DPH (jíž je plátcem), tedy celkem 4 235 Kč včetně DPH.

14. K odměně z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele.

[1] Prostředky určené k uspokojení věřitelů lze při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty mezi ně rozdělit pouze do právní moci rozhodnutí, jímž bylo zrušeno oddlužení a zastaveno insolvenční řízení, jelikož k tomuto okamžiku zanikají účinky oddlužení i účinky zjištění úpadku, včetně dispozičního oprávnění správce (zde § 409 odst. 3 I. Z.), jenž je tímto rozhodnutím současně zproštěn funkce (§ 418 odst. 5 I. Z.). Jinak řečeno, není přípustné, aby „v insolvenčním řízení“ bylo věřitelům plněno poté, co bylo insolvenční řízení pravomocně zastaveno.

[2] Žádná z oprávněných osob (§ 418 odst. 8 I. Z.) nepodala odvolání proti bodům I. a II. výroku napadeného usnesení, jimiž bylo oddlužení dlužnice zrušeno a insolvenční řízení zastaveno. Napadené usnesení tak v tomto rozsahu nabylo právní moci dne 19. 4. 2022.

[3] Jelikož insolvenční řízení pravomocně skončilo, nepřipadá v úvahu uspokojení dlužníkůvých věřitelů (a to ani věřitelů pohledávek za majetkovou podstatou, včetně sepisovatele). Budiž zdůrazněno, že správci v průběhu řízení nic nebránilo v uspokojení pohledávky sepisovatele a následném rozvržení finančních prostředků obdržných od bývalého zaměstnavatele dlužnice mezi nezajištěné věřitele jako mimořádnou splátku. Po skončení insolvenčního řízení tak učinit nelze, protože k nerozvrženým prostředkům již nemá správce (jenž již pozbyl funkce) dispoziční oprávnění a je povinen je vydat dlužnici. Není tak dána jakákoli částka určená k rozvržení mezi nezajištěné věřitel, z níž by připadalo v úvahu správci odměnu přiznat.

15. Shrnutu uvedené, celková odměna správce činí 11 797,50 Kč + 4 235 Kč, celkem tedy 16 032,50 Kč.

16. Z uvedených důvodů odvolací soud usnesení insolvenčního v napadeném bodu III. výroku podle § 220 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 167 odst. 2 o. s. ř. za použití § 7 I. Z. změnil způsobem uvedeným ve výroku tohoto usnesení.